

Місіс Делловей

Треба ще купити квіти. Кларисса вдає роздратування (хоч насправді страшенно любить такі справи), залишає Саллі прибирати у ванній і вибігає з помешкання, обіцяючи повернутися за півгодини.

Нью-Йорк. Кінець двадцятого сторіччя.

Вестибюльні двері прочиняються в такий чистий і погожий червневий ранок, що Кларисса мимоволі застигає на порозі, як завмерла б коло басейну, де бірюзова вода плеще об кахлі, а тонкі сонячні павутинки гойдаються в блакитній глибині. Стоячи на крайці басейну, вона так само відкладала б стрибок крізь прозору мембрану холоду, отой шок занурення. Попри свою приголомшливу безжальну брунатну старезність і невпинний занепад, Нью-Йорк неодмінно дарує кілька отаких літніх ранків, — ранків, сповнених усеосяжної непохитної віри в нове життя, яка часом аж видається комічною, немов мультиплікаційний персонаж, що без кінця-краю вскакує в неймовірні халепи й вискакує з них цілий і здоровий, без жодної подряпинки, готовий до нових пригод. Цього червня дерева вздовж Західної Десятої вулиці, які стирчать на квадратних клумбах поміж собачого лайна й зіжмаканих обгортток, знову вкрилися прегарним маленьким листячком. А у віконному горщику старенької пані, що мешкає поряд, серед

тьмяно-червоних запилюжених гераней пробилася пустотлива кульбабка.

Яка ж насолода, яке ж диво — бути такого червненого ранку живою, успішною, майже непристойно заможною і бігти в дрібних справах. Вона, Кларисса Вон, звичайна жінка (у її літах цього вже можна не приховувати) має купити квіти й улаштувати вечірку. Кларисса виходить із вестибюля, і її нога відразу торкається шорсткої й блискавої, мов слюда, поверхні червоно-брунатної кам'яної сходинки. Клариссі п'ятдесят два, лише п'ятдесят два, і вона в майже неприродно чудовій фізичній формі. Вона почувається не менш бадьоро, ніж того ранку у Веллфліті, коли вісімнадцятирічною через скляні двері вийшла в такий самий свіжий і аж до болю ясний день, завітчаний зеленню. Поміж рогозу зигзагами літали бабки. Пахло травою й соснами. Річард теж вийшов слідом за нею, поклав руку на її плече й сказав: «Ну, вітаю тебе, місіс Делловей». Саме Річард приклав їй це ім'я на котрійсь п'яній вечірці, коли ні сіло ні впало кинувся запевняти її, що прізвище Вон до неї зовсім не пасує. Він заявив, що їй годилося б назватися на честь якоїсь значної літературної героїні, і, відкинувши зрештою всі її варіанти, як-от Ізабелла Арчер чи Анна Кареніна, наполог на місіс Делловей як на єдино прийнятному й очевидному виборі. Річ була не тільки в збігу імен (хоч саму вже цю обставину важко було знехтувати), а головню в передчутті схожості долі. Їй, Клариссі, явно не судилося стати жертвою невдалого шлюбу чи загинути під колесами поїзда. Вона народилася, щоб чарувати й процвітати. А з цього неминуче випливає, що Кларисса є і буде тільки місіс Делловей. «Хіба ж це не краса?» — спитала вона Річарда того ранку. «Краса — повія, — відповів він. — Я віддаю перевагу грошам».

Йому подобалося пускати дотепи. Кларисса ж, як наймолодша в їхній компанії і до того ж єдина жінка, завжди дозволяла собі краплину сентиментальності. Якщо тоді червень добігав кінця, то вони з Річардом уже були коханцями. Минув майже місяць, відколи Річард перестав ділити ліжко з Луїсом (Луїс був такою собі фантазією на тему «хлопчина з ферми», живим утіленням чуттєвості з м'якими очима) і почав спати з нею.

«Що ж, а я віддаю перевагу красі», — сказала Кларисса. Вона зняла його руку зі свого плеча й укусила за кінчик указівного пальця трохи сильніше, ніж хотіла. Проте їй було лише вісімнадцять, і в неї з'явилося нове ім'я. Тож вона могла робити все, що заманеться.

Кларисса м'яко скрипить черевиками по сходах, ідучи по квіти. Чому ж вона не може гостріше переживати недоречний збіг Річардового успіху («мученицький пророчий голос американської літератури») і краху («у вас не виявлено жодної Т-клітини, жодної»)? Що з нею? Вона ж любить Річарда, повсякчас думає про нього, але, мабуть, цей день любить усе ж таки трохи більше. Любить оцю Західну Десяту вулицю в розпал звичайного літнього дня. І відчувається наче розпусна вдова, яка, вибіливши пергідролем волосся, на чоловікових поминках визирає з-під жалобної вуалі перспективних женихів. З-поміж них трьох — Річарда, Луїса й самої Кларисси — вона завжди вирізнялася черствістю та водночас схильністю до романтичних пригод. Уже понад тридцять років їй доводиться терпіти через це клини, хоч вона давно вже постановила собі не зважати на них і втішатися своїми несерйозними чутливими вибриками, які, за Річардовими словами, дуже скидаються на недобру, але сповнену щирого захвату реакцію напрочуд вередливого й розвинутого над свої літа дитяти. Вона знає,

що такі поети, як Річард, зустріли б цей ранок інакше: вони кинулися б редагувати його, викреслюючи випадкову потворність разом із випадковою красою й шукаючи економічної та історичної правди в тутешніх старих кам'яницях, у похмурих архітектурних розкошах єпископального собору й у сухорлявому чоловікові середніх літ, що вигулює джекраселтер'єра (ці жваві маленькі кривоногі собаки заповнили раптом усю П'яту авеню), поки вона, Кларисса, просто милувалася б церквою, чоловіком та песиком. Було б, звісно ж, занадто по-дитячому, і вона це усвідомлює. Їй хочеться якихось гострих відчуттів, проте, якби вона зважилася признатись у цьому привселюдно, такий потяг (ще й у її віці!) дорівняв би її до найвних простаків — до християн з акустичними гітарами чи дружин, готових стати безхребетними в обмін на своє утримання. Одначе ці нерозбірливі емоції їй видаються цілком серйозними, наче все на світі — частина величезного незбагненого плану й кожна річ має власне таємне ім'я — ім'я, що його не висловиш жодною мовою, але зможеш побачити й відчути. Це тверде й незмінне захоплення і є, на думку Кларисси, душа (бен-тежне, сентиментальне слово, але як інакше це назвати?) — та частина, яка, певно, переживе смерть тіла. Кларисса ні з ким цього не обговорює. Вона ніколи не виливає своїх почуттів і не плеще дурно язиком. Хіба тільки зрідка вигукне щось із приводу очевидного вияву краси, зберігши зрілу стриманість. «Краса — повія, — іноді примовляє вона. — Я віддаю перевагу грошам».

Сьогодні ввечері вона вітатиме гостей. Наповнить помешкання стравами й квітами, дотепними та впливовими людьми. На вечірці вона буде Річардовим поводирем — стежитиме, щоб він не перевтомився, а тоді відвезе його на церемонію нагородження.